

Soldater og flygtninge i Svinninge, 1945.

Omtale af Erik Nielsen

I det tidlige forår i 1945 tog Svinninge, ligesom så mange andre byer, mod krigsflygtninge fra Østtyskland og Ungarn. De blev indkvarteret i forsamlingshuset og på skolen. Der var ca. 300 personer i alt.

Protokollen for forsamlingshuset fortæller, at huset først blev brugt til indkvartering af ungarske soldater. Det var fra den 10. marts til den 16. april.

Men huset blev desværre ikke givet frit da ungarerne rejste og den 22. april lod de tyske myndigheder lokalerne belægge med ca. 150 flygtninge. Skolen husede et lignende antal flygtninge. Her havde der ligeledes været ungarske soldater indkvarteret.

Jeg husker, at der nede ved broen over åen var et kloakudløb. Det kom oppe fra bl. a. skole og forsamlingshus.

På åbredden stod der et skilt med teksten: "Advarsel - fare for Tyfus".

Tyskerne havde brug for at kunne opstalde nogle heste. Dertil tog man et maskinhus i brug. Maskinhuset hørte til "Bjerregården", som ejedes af gdr. Johannes E. Petersen. Nogle af de ungarske soldater blev sat til at passe hestene. En del af min barndom boede jeg i Strandvejen 7, som var nabo til "Bjerregården". Jeg og en kammerat løb ofte ned for at se til soldaterne, selvom det var strengt forbudt.

Vi var 9 og 10 år, og vi kunne naturligvis ikke snakke med dem. Men vi forstod da godt, hvad de mente, når de sagde "Deutschland kaput". Vi kunne heller ikke være i tvivl om, hvad han mente, når en af soldaterne tog en tysk pengeseddel frem og med en bevægelse gjorde det klart, at den var ikke bedre værd end til at tørre "r.." med.

På den anden side af vores hjem lå Strandvejen 5. Her havde smedemester Steen Otto sin smedje. Han havde bl. a. til opgave at passe tyskernes heste med sko. En af soldaterne var uddannet grovsmed og han var ansat som medhjælper hos smeden. Efter krigen vendte ungareren tilbage til Svinninge og besøgte smedefamilien.

I huset overfor vores lå Strandvejen 10. Her var der i et forretningslokale indrettet plads til en skoleklasse.

Flygtningenes afrejse fra Svinninge fandt sted den 5. februar 1946.

Et større reparationsarbejde fulgte nu, inden lokalerne igen kunne tages i brug. Protokollen for forsamlingshuset oplyser, at der senere samme år blev udbetalt en rimelig pæn erstatning.

For skoleeleverne betød disse indkvarteringer af soldater og flygtningelejre, at man skulle finde egnede lokaler rundt om i byen til undervisningen.

Udover lokalet på Strandvejen var det bl. a. i teknisk skole, på kommunekontoret og på NVE. Her blev skolekøkkenet indrettet i et kælderlokale. Vores egen klasse havde til huse i missionshuset.

Også gymnastikken fandt man en sal til. Dengang havde man i Svinninge en badmintonhal. Den lå der, hvor Netto ligger i dag. Hallen var bygget i tilknytning til købmandsgårdens trælastafdeling og den lå i ejendommens nordvestligste hjørne. I dag er arealet en del af P-pladsen. Der var adgang til hallen fra NVE's vej ad en lang flisegang. Denne gik langs med trådhegnet til NVE's tennisbane. Der var en højdeforskel i terrænet, så når man nåede frem, var der en trappe med 4-5 trin ned til indgangen til hallen.

Den var i brug indtil 1958, da købmand J. P. Olsen inddrog hallen til korntørreri.

Befrielsen kom så den 4. maj om aftenen. Jeg kan huske, at da vi mødte i skole næste morgen, tog læreren os med over til mindstøtten for Fr. d. VII. Den stod dengang på Kirkevej ved boghandelen.

Der sang vi "Der er et yndigt land" og derefter havde vi så fri resten af dagen.

Da jeg senere i skolegangen kom på Svinninge Private Realskole, fortalte skolens ejer Peter Petersen os, at han også havde haft besøg af de tyske officerer, der skulle besigtige skolen for at se, om lokalerne var egnede til indkvartering af soldater og til flygtningelejr. Man fandt dog ikke realskolen egnet til formålene.

Med et stort smil fortalte Peter Petersen også altid, hvordan han var lige ved at blive anholdt af tyskerne. Forklaringen var den, at de havde spurgt ham om, hvor han stammede fra. Som rigtigt var, havde Peter Petersen fortalt dem, at han var jyde. Tyskerne misforstod dog svaret. De troede, han sagde "Jøde".

Svinninge, november 2012.

Erik V. Nielsen.